

Kje je, o dragi...

Kje je, o dragi moj, tvoja gomila,
rada bi rože na njo posadila,
ah, te-le rože še, ki so ostale.

Kje je, o dragi moj, tvoja gomila,
rada bi solze na njo potočila,
ah, te-le solze še, ki so ostale.

Kje je, o dragi moj, tvoja gomila,
rada na njej bi te ure prebila,
te-le poslednje še, ki so ostale...

Pavel Senca.

Suženj.

Epizoda. — Narte Velikonja.

Osebe: Gospodar, paznik,
 suženj, hlapci,
 žena, deklice,
 sužnja,

Kraj: V hiši italskega veleposestnika in trgovca ob severovzhodni obali Adrijanskega morja. Dvorana, v ozadju dva stebra, med stebri skozi oboke razgled na morje, ob straneh kamenite mize s kamenitimi sedeži, ob desni steni doprsne sohe, na levi omare. Dohod z leve in desne.

Čas: Konec sedmega stoletja.

Prvi prizor.

SUZENJ (stoji v ozadju naslonjen na steber in zre na morje.

Čez čas dvigne bolestno roke kvišku).
Bogovi, ki vam človek je igrača
in želja naša vam samo v zasmeh,
določeno je morda v sklepu vašem,
da tu zamre vsa moja zadnja moč,
kot list jeseni v vetru poigrava,
dokler ne zgnije na deževnih tleh!
Ah, zunaj pljuska val na val mameče
in solnce kliče in žari vabeče,
srce gori kot ogenj plameneč...
Bogovil —

(Napravi par korakov, nato sede na podstav stebra in nasloni glavo med dlani, nepremično strmeč na morje.)

Drugi prizor.

GOSPODAR (pride s paznikom od leve).

Valerij je presrečen zadnje knjige;
poslati treba —

(se ozre in zapazi sužnja v ozadju, ki se ne zmeni zanj. Osorno).

Suženj! Slišiš?

(Paznik hoče k njemu. Suženj je ob prvem klicu vztrepetal, nato se spet zatopi v svoje misli, ne da bi se brigal za gospodarja. Gospodar se preмага, pazniku.)

Pustil

(Z navadnim glasom.)

Poslati treba ono zadnje pismo
Tironijevo, pismo o Timavu,
Porfiriju kot redek, redek dar;
oskrbi kot navadno več prepisov,
naj piše še barbar prevzetnositi!...
(Odhajata na desno.)

Tretji prizor.

SUZENJ (se vzpne, kakor bi se hotel nečesa otresti in gre na levo. Čez par hipov se prikažejo na odru od leve hlapci).

Četrti prizor.

I. HLAPEC (razburjeno). Ni vstal in se ni zmenil zanj —

II. HLAPEC. Zato, ker ga je klical: »Suženj!«

III. HLAPEC. Gospod je silen; čudno — in je miren.

I. HLAPEC. O, maščevanje nima hitrih nog!

III. HLAPEC. Pa mu ponuja še nocoj prostost?

II. HLAPEC. Jaz mislim: to je pač samo zvijača.

I. HLAPEC. Zvijača? —

II. HLAPEC. Veš pogoje za prostost?

I. HLAPEC. Veš morda ti? —

III. HLAPEC. Da, vem! Ah, da bi jih bil sanjal pogoje čudne kot njih gospodar.

II. HLAPEC. Pogoji so kaj lahki, reči mora: Priznam, da si gospod moj, jaz tvoj suženj.

I. HLAPEC. Zakaj bi —

III. HLAPEC. Le zakaj ne reče tega?

Beseda brž se reče, izrečena
že ni več res, je bila nekaj nekaj.
Če pravi, da je prost, ostane suženj,
če reče: suženj sem, je prost takoj.
Ah, ne besedo, pol življenja dam!